

Kartleggingsprøver i lesing for ungdomstrinnet og videregående skole

Margunn Mossige, Lesesenteret

[Nasjonale prøver i lesing for 8. trinn](#), og [læringsstøttende prøver i lesing for Vg1](#). Disse prøvene tester leseforståelse, men de kan ikke brukes til å gi tydelige indikasjoner på om elever har dysleksi. Prøvene finnes på Utdanningsdirektoratets nettside, og det kreves innlogging.

Ordkjedeprøve En rask måte å teste ordavkodning på, er å bruke vedlagte ordkjedeprøve. Denne prøven var tidligere en del av de obligatoriske kartleggingsprøvene i lesing, og ble i 2011 ble normert for Vg1. Ordkjedeprøven tar bare 5 minutter, og ved hjelp av den kan man få en indikasjon på om elevene øyeblikkelig kjenner igjen vanlige ord (automatisering), eller om de strever. Prøven kan brukes både for bokmåls- og nynorsklesere. Elever som er yngre enn 16 år, forventes å klare noen færre ordkjeder enn det normen for bekymringsgrensen sier, elever som er eldre enn 16 år, noen flere. Det er en viss læringseffekt av ordkjedeprøven (Mossige & Begnum, 2018), så brukes den for ofte på samme elev, kan den vise en feilaktig framgang.

[Ordkjedeprøve vedlegg \(PDF\)](#)

[Lærerinstruksjon til ordkjedeprøve \(PDF\)](#)

Lesesenterets [Staveprøve](#). Denne er også enkel å bruke, den er normert for alle trinn opp til 10.trinn, og er også rask å gjennomføre. Denne kan kjøpes på [Lesesenterets nettside](#).

Literate er en screeningtest som er utviklet for å avdekke dysleksi hos ungdom og voksne. Testen består av 6 deltester: orddiktat (rettskriving og ortografisk kunnskap), ordkjedetest (hurtig ordgjenkjenning og ortografisk kunnskap), en tulleordtest (fonologisk prosessering og bevissthet), skrivehastighet, leseforståelse og ordforståelse (bredde og dybdeforståelse). Testen er lett å administrere og kan gjennomføres i hel klasse og brukes individuelt. Literate er en digital on-line test og resultatene foreligger umiddelbart etter gjennomføring. Det tar ca. 30 min. å gjennomføre testen. Testen har høy reliabilitet (dvs målsikkerhet) og tilfredsstillende validitet. (dvs det er all grunn til å stole på at testen måler det den sier den skal måle). Det kreves sertifiseringskurs for å kunne gjennomføre testen. For mer info se [Literate](#)

Språk 6-16 er en screeningprøve som ikke krever sertifisering. Dette for å se om lese- og skrivevanskene kan skyldes språkvansker. Tilgjengelig hos [Statped](#)

Og så vil vi minne om den helt enkle måten å finne lesevansker på: **Å lytte ved høytlesing**. Mye stopp og nøling ved lesing av aldersadekvate tekster kan tyde på lesevansker. Elever med dysleksi har oftest mange stavefeil når de skriver, men vanskene kan også vise seg på høyere tekstnivå; som vansker med å skrive korrekte setninger, vansker med struktur, at eleven skriver korte tekster med med.

Referanse

Mossige, M., & Begnum, A. C. (2018). Ordkjedeprøve som måleinstrument av leseferdigheter. *Psykologi i kommunen*, 2.